

Sygn. akt XII Ga 274/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział XII Gospodarczy – Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący- Sędzia: SO Andrzej Ganiewski

Sędzia: SO Agata Pierożyńska

Sędzia: SO Bożena Cincio-Podbiera

Protokolant: st.sekr.sądowy Paweł Sztwiertnia

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2013 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko D. K., (...) spółce jawnej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez stronę powodową od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie z dnia 8 lutego 2013 r. sygn. akt V GC 1810/12/S

I. oddała apelację;

II. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 300,00 zł (słownie: trzysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Uzasadnienie wyroku z dnia 04 października 2013 r.

Strona powodowa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniosła pozew przeciwko (...) K., (...) spółka jawna w K., domagając się zapłaty kwoty 28.661,96 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 29 grudnia 2010 r. oraz kosztami procesu. Na uzasadnienie swojego żądania strona powodowa podała, że na żądanie składa się kwota 24.982,99 zł tytułem nienależnego świadczenia oraz kwota 3.678,97 zł tytułem odszkodowania. W wyniku uchylecia na skutek skargi kasacyjnej wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie w sprawie I ACa 1111/08 przez Sąd najwyższy (III CSK 164/09), Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 28 lipca 2010 r. – w uwzględnieniu wniosku restytucyjnego - zasądził od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz (...) K., (...) spółka jawna w K. kwotę 233.505,16 zł oraz kwotę 16.153,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Strona powodowa w dniu 4 sierpnia 2010 r. zapłaciła stronie pozwanej kwotę 250.058,15 zł. Postanowieniem z dnia 13 września 2010 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie sprostował oczywistą omyłkę pisarską poprzez zastąpienie zasadzonej kwoty 233.505,16 zł, kwotą 203.505,16 zł. Strona powodowa zapłaciła stronie pozwanej nienależnie kwotę 26.782,99 zł. Pomimo dobrowolnego spełnienia świadczenia w wysokości o 26.782,99 zł wyższej, strona pozwana wystąpiła o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w wyniku czego kwota 3.698,64 zł została dobrowolnie zapłacona przez (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka nie dała podstaw do wszczęcia postępowania egzekucyjnego, a dochodzone roszczenie zostało wcześniej dobrowolnie spełnione. Pozwana przez złożenie wniosku egzekucyjnego w sytuacji, gdy roszczenie już zostało zaspokojone i niewycofanie go w związku z działaniami powoda, działała bezprawnie i w

sposób zawiniony doprowadziła do powstania szkody po stronie powódki. Kwota nienależnego świadczenia uległa zmniejszeniu o wartość potrącenia w wysokości 1.800 zł do kwoty 24.982,99 zł.

W dniu 29 marca 2012 r. został wydany w sprawie VII GNC 1986/12 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniający roszczenie strony powodowej w całości.

Przedmiotowe orzeczenie zostało zaskarżone sprzeciwem przez stronę pozwaną, domagającą się oddalenia powództwa w całości za przyznaniem kosztów procesu. Strona pozwana zarzuciła w odniesieniu do żądania zwrotu kwoty nienależnego świadczenia, że Sąd Apelacyjny nie był uprawniony do wydania postanowienia w przedmiocie sprostowania jako prowadzącego do zmiany rozstrzygnięcia. Odnośnie kwoty odszkodowania strona pozwana wskazała, że strona powodowa nigdy nie uregulowała zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 19 września 2008 r. w sprawie IX GC 254/07 kosztów procesu, co spowodowała konieczność wystąpienia na drogę postępowania egzekucyjnego.

W dniu 8 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy wydał wyrok, w którym zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 24.982,99 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 3 stycznia 2011 r. oraz kosztami procesu w kwocie 1.997,00 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Okoliczności sprawy były pomiędzy stronami bezsporne. Sąd uwzględnił powództwo w oparciu o przepis art. 410 § 2 k.c. wobec nadpłacenia, w oparciu o orzeczenie Sądu Apelacyjnego w pierwotnym brzemieniu, kwoty 30.399,99 zł. Świadczenia podlega zwrotowi zgodnie z art. 405 w zw. z art. 410 k.c. Podstawa bowiem świadczenia wobec sprostowania wyroku odpadła. Sąd uznał za zasadne zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty dochodzonej w wysokości 24.982,99 zł od dnia 3 stycznia 2011 r. , tj. od upływu 5 dni od daty doręczenia wezwania do zapłaty, zgodnie z art. 455 k.c. i art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd uznał za bezzasadne żądanie zapłaty kwoty 3.678,97 zł z tytułu naprawienia szkody wyrządzonej wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez stronę pozwaną. Wobec braku uregulowania kwoty kosztów procesu zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego, brak jest podstaw do przyjęcia, jakoby strona pozwana działała bezprawnie , a wszczęcie postępowania egzekucyjnego stanowiło czyn niedozwolony skutkujący odpowiedzialnością odszkodowawczą. O kosztach orzeczono zgodnie z art. 100 zd. 1 k.p.c.

Powyższy wyrok został zaskarżony w punkcie II apelacją przez stronę powodową, domagającą się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu wraz z kosztami postępowania apelacyjnego. Strona pozwana zarzuciła naruszenie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 321 k.p.c. poprzez przyjęcie, że stan faktyczny sprawy wskazany przez powoda nie daje podstaw do zasądzenia na jego rzecz kwoty 3.678,97 zł tytułem nienależnego świadczenia, naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. poprzez uznanie żądania pozwu jedynie co do kwoty 24.982,99 zł i przyjęcie, że zasądzenia kwoty 3.678,97 zł ze strony skutecznie zawarły w umowie kare umowna na wypadek stanowiłoby orzeczenie ponad żądanie pozwu, podczas gdy powód dochodził kwoty 28.661,96 zł , którą nienależnie świadczył na rzecz strony pozwanej, w tym kwoty 3.678,97 zł jako objętej żądaniem pozwu oraz naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnej i obiektywnej analizy materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, a w szczególności poprzez uznanie, że zebrana dokumentacja nie daje podstaw do zasądzenia na rzecz strony powodowej kwoty 3.678,97 zł.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie za przyznaniem kosztów postępowania apelacyjnego przy wskazaniu na prawidłowość orzeczenia Sądu i instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu. Zarzuty w niej podniesione nie mogą podważyć prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Poczynione zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego są w tym wypadku ściśle związane w istocie z oceną procesu oceny okoliczności miarodajnych dla końcowego rozstrzygnięcia oraz dowodów w kontekście art. 233 § 1 k.p.c.

Ocena Sądu Rejonowego odnosząca się do zasadności żądania przez stronę powodową zapłaty należności dochodzonej pozwem jedynie w wysokości uwzględnionej przez Sąd I instancji, zgodna jest z logiką i zasadami doświadczenia

życiowego. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 marca 2008 r. I ACa 953/07 Lex nr 466440, skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął to sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena, dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a nadto winna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - ważąc ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000 nr 17, poz. 655). Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 września 2012 r. I ACa 568/12). Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 września 2012 r. I ACa 445/12). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie 17 maja 2012 r. I ACa 31/12). Sąd pierwszej instancji ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów, nie będzie zachowana wtedy, gdy wnioski wyprowadzone przez Sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także, gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebrany w sprawie materiałem dowodowym (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2012 r. I ACa 285/12). Same, nawet poważne wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice określone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r. I UK 347/11). Tak procedował Sąd w niniejszej sprawie, stąd odmienny pogląd wyrażony w apelacji nie jest zasadny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r. II UK 154/09).

Brak jest podstaw do przyjęcia naruszenia art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. W ocenie Sądu Okręgowego apelujący bowiem w niniejszej sprawie w żaden sposób nie podważył w apelacji korelujących z materiałem dowodowym zebrany w sprawie ustaleń Sądu I instancji, który w sposób logiczny wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku z jakich przesłanek wysnuł swe wnioski oraz na jakich dowodach się oparł, co stanowi podstawę do przyjęcia tych ustaleń przez Sąd Okręgowy za własne. Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie oceniał zebrany materiał dowodowy wnioskowany przez obie strony. W istocie spór niniejszy był sporem co do prawa. W postępowaniu toczącym się według przepisów działu IV a k.p.c. granice procedowania zakreślają zarzuty, twierdzenia i dowody zgłoszone przez stronę w danym momencie postępowania. W wypadku niniejszej sprawy granicę taką określa art. 479 12 § 1 k.p.c. i art. 479 14 § 2 k.p.c. w zw. z art. 479 14a k.p.c. W pozwie strona powodowa wywodziła obowiązek zapłaty przez stronę pozwaną kwoty 3.678,97 zł z bezprawnego działania w oparciu o art. 415 k.c. Bezprawność działania miała polegać na wszczęciu postępowania egzekucyjnego o zapłatę kosztów orzeczonych wyrokiem Sądu Okręgowego, pomimo tego, że strona powodowa nadpłaciła wcześniej należność wynikającą z wyroku Sądu Apelacyjnego. Strona powodowa wyraźnie rozdzieliła żądania z tytułu nie należnego świadczenia od żądań z tytułu odszkodowania, wskazując okoliczności miarodajne dla przyjęcia dwóch różnych reżimów odpowiedzialności strony pozwanej. Stosownie do art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany

względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Abstrahując od wyraźnego wskazania przez stronę powodową na odpowiedzialność odszkodowawczą strony pozwanej w zakresie skarżonej kwoty, brak jest podstaw do przyjęcia, by którakolwiek z przesłanek nienależnego świadczenia była w tym wypadku spełniona. Mianowicie strona powodowa świadczyła z tytułu zasądzonych kosztów procesu, których nigdy wcześniej nie uregulowała na żądanie strony pozwanej. Uznanie w tym wypadku, by na skutek okoliczności, że z innego tytułu strona powodowa nadpłaciła należność w stosunku do strony pozwanej, doszłoby do wzajemnego umorzenia się wierzytelności stron, stanowiłoby w sposób oczywisty naruszenie dyspozycji art. 499 k.c. i to przez sąd orzekający w sprawie. Wobec faktu, że strona powodowa w wyraźny sposób oddzieliła żądanie ostatecznie uwzględnione od żądania ostatecznie oddalonego wyrokiem Sądu I instancji, Sąd Rejonowy był w pełni uprawniony do przyjęcia, że poszukiwanie innych podstaw odpowiedzialności strony pozwanej, wbrew wyraźnym twierdzeniom strony powodowej, stanowiłoby orzeczenie ponad żądanie. Oczywistym jest przy tym, że Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia przepisu art. 321 § 1 k.p.c. ponieważ sformułowany wniosek odnosił do zasady, nie zaś do wysokości żądania będącego wartością przedmiotu sporu. Niewątpliwym jest bowiem, że wartość kwoty 3.678,97 zł była składową żądania pozwu w ogólności. W sprzeciwie strona pozwana zdołała obronić jedynie swoje stanowisko, co do braku podstaw do obciążenia jej odszkodowaniem. Strona pozwana nie zdołała w niniejszym procesie obalić zasadności stanowiska strony powodowej co do kwoty nienależnego świadczenia. Żądanie strony powodowej zasądzenia stosownego odszkodowania, determinowało tok i przebieg procesu, w kontekście werbalizowanych twierdzeń i składanych wniosków. Nie można jednak uznać, by twierdzenia te były skuteczne dla przyjęcia zasadności stanowiska strony powodowej w tym zakresie. Zgodnie zaś z wyrażonymi w art. 3 k.p.c. oraz 232 k.p.c. zasadami to na stronach ciąży obowiązek wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz wskazania dowodów na stwierdzenie faktów, z których wywodzą korzystne dla siebie skutki prawne. W niniejszym postępowaniu strona powodowa w odniesieniu do żądania zapłaty kwoty 3.678,97 zł w żaden sposób nie uczyniła zadość wskazanym wyżej powinnościom. Nie można zatem uznać, iż w tym zakresie skutecznie obroniła dochodzone roszczenie poprzez podniesienie zasadnych i podlegających uwzględnieniu zarzutów w treści pozwu czyli w momencie miarodajnym dla określenia terminu dopuszczalności zgłaszania twierdzeń i dowodów w procesie gospodarczym, a tym samym, że udowodniła zasadność swojego stanowiska w taki sposób, którego wynikiem mogłoby być objęcie jej ochrona prawna co do całości żądania. Postępowanie w sprawach gospodarczych jest postępowaniem sformalizowanym dedykowanym wyłącznie określonym podmiotom. Wyższa przeto staranność jaka wymagana jest w stosunkach gospodarczych przy uwzględnieniu profesjonalnego charakteru prowadzonej działalności (art. 355 § 2 k.c.) znajduje swoje przełożenie na reguły proceduralne. Należyta staranność przedsiębiorcy określana przy uwzględnieniu zawodowego charakteru prowadzonej przez niego działalności gospodarczej uzasadnia bowiem zwiększone oczekiwania co do umiejętności, wiedzy, skrupulatności i rzetelności, zapobiegliwości i zdolności przewidywania. Obejmuje także znajomość obowiązującego prawa i następstw z niego wynikających (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 08 marca 2006 r. I ACa 1018/09).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną na zasadzie art. 385 k.p.c. o kosztach orzekając zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

S.Ref. SSR M.Kubik-Duda